

UPA2012/58

Nunatsinni meeqqat, inuusuttuaqqat inersimasullu ADHD-mik Autismemillu nappaateqartut siunissami qanoq ikiorsiiffigineqassanersut pillugu periusissanik iliuisissanillu pilersaarummik, Naalakkersuisut kingusinnerpaamik upernaakkut 2013-mi saqqummiussaqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Saqqummiussisoq: Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit)

aamma

UPA 2012/91

2013-imi konto pingaarnermi 30.01.03 - Sulianik ingerlatsisunut ilinniartitaaneq, isumaginninnermi siunnersuineq – aningaasaliissutit iluini aammalu inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu inatsit tunuliaqutaralugu meeqqat ADHD-ertut angajoqqaavisa ilaqutaasullu ADHD pillugu pikkorissartinneqartarnissaannik kommunit peqatigalugit ingerlatsinissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Saqqummiussisoq: Inatsisartunut ilaasortaq Karl Lyberth, Siumut)

pillugit

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutit aappassaaneerneqarneranni saqqummiunneqartoq

Ataatsimiititaliaq sularinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Debora Kleist, Inuit Ataqtigiit, siulitaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Isak Hammond, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Andreas Uldum, sinniisussaq, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Knud Kristiansen, Atassut
Inatsisartunut ilaasortaq Ruth Heilmann, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Malik Berthelsen, Siumut

UPA 2012-imi ulloq 18. april 2012-imi siullermeerinerup kingorna siunnersuutit ataatsimiititaliami sukumiinerusumik misissorneqarput.

Siunnersuutit imarisaat siunertaallu

UPA 2012/58 pillugu:

Aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarnermigut siunnersuuteqartup kissaatigaa meeqqat inuusuttut inersimasullu ADHD-mik Autismemillu nappaateqartut pillugit nuna tamakkerlugu ikiorsiissutinik sunik pilersitsinissamut suleriesissamut iliuusissanullu pilersaarummik aallarnisaanissamik Naalakkersuisut kingusinnerpaamik 2013-imi upernaakkut saqqummiussaqaarnissaasa Inatsisartunit taparserneqarnissaa.

Siunnersuut UPA 2012/58 ADHD-mik aamma Autismemik nappaatilinnut sammitinneqarpoq.

UPA 2012/91 pillugu:

Aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarnermigut siunnersuuteqartup kissaatigaa kontomut pingaarnermut 30.01.03-mut *Isumaginninneq pillugu pikkorissartitseqqinnerit ilinniartitseqqinnerillu* aningaasatigut sinaakkusiussat iluanni kiisalu inunnut annertuumik innarluuteqartunut ikiorsiinnermut inatsit tunuliaqutaralugu kommunit suleqatigalugit ADHD-mik nappaatilinnut angajoqqaajusunut qanigisaasunullu ADHD pillugu pikkorissaasarnissamut Naalakkersuisut 2013-imi saqqummiussinissaannik peqquneqarnissaasa Inatsisartunit taparserneqarnissaa.

Siunnersuut UPA 2012/91 ADHD-mut taamaallaat sammitinneqarpoq.

Siunnersuutit Inatsisartuni siullermeerneqarnerat

Ulloq 18. april 2012-imi siunnersuutit ataqatigiissillugit siullermeerneqarput. Suliarinninnermi ingerlanneqartumi siunnersuutinut akissuteqaatit oqaaseqaatillu ilanngullugit sammeneqarput.

Siunnersuut **UPA 2012/58** siullermeerneqarnermini tamakkiisumik tapersersorneqarpoq, siunnersuulli **UPA 2012/91** tamakkiisumik tapersersorneqarnani. Siunnersuummut UPA 2012/91-imut tunngatillugu kissaatigineqartutut 2012-imut pikkorissartsitsinissamik neqerooruteqartoqareersimanera ilaatigut oqaatigineqarpoq. Taamaattorli siunnersuutip UPA 2012/91-ip aaqqissuussinikkut siunertai tamanit isumaqatigiissutigineqarput, taamaalillunilu meeqqanut ADHD-mik nappaateqartunut angajoqqaajusunut ilaqutaasunullu ADHD pillugu siunissami pikkorissaasoqartalissalluni.

Ataatsimiititaliap siunnersuutiniq suliarinninnera

Siunnersuutit piviusorsiorturnik siullermeerneqarnerat innersuussutigalugu, ataatsimiititaliap ilassutitut uku oqaatigissavai:

ADHD-ip, nappaatit innarluutillu allat ersinngitsut eqqumaffigineqarnerulernerat ataatsimiititaliap pitsaasutut isigaa. Inuit ersinngitsunik nappaatillit, uanilu pingaartumik ADHD-mik nappaatillit amerliartornerat, siunnersuutit siullermeerneqarneranni Naalackersuisunit ilisimatitsissutigineqarpoq.

ADHD-mut nakorsaatiniq atuineq pillugu siornatigut saqqummiunneqareersutut, ukiuni kingullerni atuinerup malunnaatilimmik annertusisimanera ataatsimiititaliap ilisimavaa. 2002-mi ADHD-mut nakorsaatit aalajangersimasumik annertussusillit 5.960-it atugassatut innersuussutigineqarsimapput, 2008-mili nakorsaatit atugassatut innersuussutigineqartut 25.240-nut qaffariaateqarsimallutik. Nakorsaatiniq atuinerup qaffariarsimanera suliaasaqarfiup naalackersuinikkut sukannernerusumik nakkutigineqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

Inuit ADHD-mik aamma Autismemik nappaatillit pillugit ataatsimoorussamik ataqatigiissaarisumillu suleriaasissamut iliuusissanullu pilersaaruteqartoqarnissaa pisariaqartinneqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Ataatsimoorussamik ataqatigiissaarisumillu suleriaasissamut iliuusissanullu pilersaarutit inuiaqatigiinni kalaallini suliniutit aalajangiusimaneqarlutillu tunngavilerneqassapput, kiisalu Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu suliniutit ataqatigiissarnerisigut siumut isigisumik tunngaviliineq ataqatigiissitsinerlu pisarialik qulakkeerneqassalluni.

Suleriaasissamut iliuusissanullu pilersaarut Kalaallit Nunaanni pissutsinik aallaaveqassaaq, kisianni soorunalimi nunani allani suleriaatsit iliuuserineqartullu assingusut isumassarsiorfigineqarsinnaapput. Nunani avannarlerni amerlasuuni ADHD pillugu iliuusissatut pilersaarutit nunamut tamarmut atuuttut pioreerput, taamaattumik taakku isumassarsiffissaasinnaapput.

Meeqqanut, inuusuttunut inersimasunullu ADHD-mik aamma Autismemik nappaatilinnut ikiorsiissutissat suut suliniutigineqartariaqarnerat aamma sulissutigineqarsinnanerat pillugu nuna tamakkerlugu suleriaasissatut iliuusissatullu pilersarummi angajoqqaanik ilaqaatasunillu kisiannili aamma peqqinnissaqarfimmi sulisunik, perorsaasunik, ilinniartitsisunik allanillu meeqqanik inuusuttunillu sullissisunik pikkorissaasarnissamik apeqqutip ilaatinneqarnissaa ataatsimiititalimit pissusissamisoortutut isigineqarpoq. Isumaginninnikkut sullissisunut, perorsaasunut, ilinniartitsisunut, peqqinnissaqarfimmi sulisunut, ilaqaatasunut angajoqqaanullu pikkorissartitsisarnerit suliaasaqarfimmi ajunngilluinnartunik

misilittagaqarfigineqarput. Inuiaqatigiinni ADHD aamma Autisme pillugu ilisimasaqarnerup paasinninnerullu annertusinera, inuit nappaatinik taamak ittunik atugaqartut inuiaqatigiinni pitsaanerusumik ilaalernerannik kinguneqassaaq.

Meeqqanut inuusuttunullu ADHD-mik nappaateqartunut angajoqqaat ilaquataasullu ukioq manna sapaatip akunnerani 40-mi Ilulissani pikkorissartinneqarnissaat ataatsimiititaliap naammagisimaarluarlugu maluginiarpaa. Aammattaaq ilisimatitsissutigineqartoq naapertorlugu inuit attuumassutillit sungiusarnissamut peqataasinnaapput. Sungiusartitsinissamut matumunnga atatillugu IPIS-ip (innarluutilinnut ilisimasaqarfiup siunnersuisarfiullu) akisussaaffimmik tiguisimanera ataatsimiititaliamit iluarisimaarneqarpoq. Innarluutillit pillugit suliassaqarfimmi IPIS pingaarutilimmik inissisimavoq. Aamma ADHD pillugu paasissutissiisarnermut, ilisimasaqassutsimut siunnersuinerullu tunngatillugu tamanna atuuppoq.

ADHD pillugu siusinaarluni iliuuseqartoqartarnissaata nappaatillu eqqortumik suussusersineqartarnissaata pingaassusia ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq, taamaaliornikkut ajornartorsiutit pisariaqanngitsumik annertusinissaat pinaveersaarniarlugu. Suliassaqarfimmi pinaveersaartitsinissamut ataatsimoorussamik suleriaaseqarnerup iliuusissatullu pilersaaruteqarnerup inuit ADHD-mik nappaatillit kinaassusersineqartarnissaat qulakkiissavaa, inuit taakku siusinaartumik nassaarineqarnerisigut angusassamik toraagaqarluni piaartumik ikiorsiinissamut iliuutsit aallartinneqarsinnaamiassammata.

Suleriaasissanut iliuusissanullu pilersaarutaajumaartussaq meeqqanut, inuusuttunut inersimasunullu sammitinneqassaaq, taamaaliornikkut pineqartut meeraaneranniit, meeqqat atuarfianni atuartuuneranni, ilinniakkaminnik ingerlatsineranni, suliffeqalerneranni inersimasuunerisalu nalaani neqeroorutit ikiorsiinikkullu iliuusissat malinnaatinneqassammata. Suleriaasissatut iliuusissatullu pilersaarut imarisaanut piffissallu annertussusaanut atatillugu sullinniakkanut tamakkiisumik sammiveqarlunilu ataqatigiissuussaaq.

Siunnersuutit aningaasatigut kingunissai

Siunnersuutit aningaasatigut kingunissai pillugit nassuiaatit allassimasut siunnersuummi qulaajarneqartutut ataatsimiititaliamit isigineqarput.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siunnersuummut UPA 2012/58-imut:

Siunnersuummi oqaaseqaatit saqqummiunneqartut innersuussutigalugit siunnersuutip ilusimisut akuersissutigineqarnissaa ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Siunnersuummut UPA 2012/91-imut**Ataatsimiititaliaq siunnersuut pillugu ima oqaaseqassaaq:**

Siunnersuut pisunut naleqquppoq tunngavilersorluagaaqalunilu. 2012-imi kontomit pingaarnermit, 30.01.03 - *Isumaginnineq pillugu pikkorissartitseqqinnerit ilinniartitseqqinnerillu*, aningaasaliivigineqartumik ADHD pillugu pikkorissarnernik ingerlatsisoqarnissaa ataatsimiititaliap nuannaarutigalugu maluginiarpaa. Kontop pingaarnerup 30.01.03 - *Isumaginnineq pillugu pikkorissartitseqqinnerit ilinniartitseqqinnerillu*, sulisunut ilinniarsimasunut qanigisaasunullu pikkorissartitsinerit taamak ittut ingerlanneqartarnissaasa qulakkeerneqarsinnanissaat siunertaraa. ADHD-ip aamma nappaatit assingusut annertusiartortut annertuumik isiginiarneqarnerisa kingunerisariaqarpaa ukiuni tulliuttuni kontomi pingaarnermi aningaasaliissutit pingaarnersiorneqarnissaat.

Ataatsimiititaliap kissaatigaa meeqqanut, inuusuttunut aamma inersimasunut ADHD-mik Autissemillu nappaatilinnut ikiuinermit iliuusissat suut Periusissatut Iliuusissatullu pilersaarutissami ADHD pillugu pikkorissartitsinerit aallarnisartariaqarnersut aamma aallarnisarneqarsinnaasut apeqqummi ilaatinneqassasut.

Allassimasut innersuussutigalugit siunnersuut saqqummiunneqartoq ilusimisut akuersissutigineqassasoq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Olga P. Berthelsen,
Siulittaasoq

Debora Kleist

Isak Hammond

4. maj 2012

UPA2012/58 aamma UPA2012/91

Andreas Uldum/v

Knud Kristiansen

Ruth Heilmann

Malik Berthelsen/

UPA2012/58 aamma UPA2012/91
J.nr. 01.25.01/12UPA-LABU-00058
J.nr. 01.25.01/12UPA-LABU-00091
J.nr. 01.38.01.03-00018